

Porezni sustav u Republici Hrvatskoj

Vragović, Dorian

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:411539>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

DORIAN VRAGOVIĆ

POREZNI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ

PREDDIPLOMSKI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2023. godine

**VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić**

**Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje**

Usmjerenje Poslovna ekonomija i financije

PREDDIPLOMSKI ZAVRŠNI RAD

POREZNI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ

Mentor:

Dario Lešić, univ. spec. oec.

Naziv kolegija:

Temelji poreznog sustava

Student:

Dorian Vragović

JMBAG studenta:

0234038217

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT	2
1 UVOD	3
2 POREZI KAO POJAM	5
2.1 OPRAVDANJE ZA UBIRANJE POREZA I TRANSPARENTNOST OPOREZIVANJA	7
2.2 KARAKTERISTIKE POREZA I ELEMENTI OPOREZIVANJA.....	8
2.3 VRSTE POREZA.....	10
2.4 JAVNI PRIHODI I RASHODI.....	13
2.5 VRSTE POREZNIH OSNOVICA I METODE UTVRĐIVANJA ISTIH	13
2.6 CILJEVI OPOREZIVANJA	14
2.7 OSTALI JAVNI PRIHODI.....	15
3 POREZNI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ	16
3.1 POREZNI PRIHODI.....	18
3.1.1 POREZ NA DOBIT	18
3.1.2 POREZ NA DODANU VRIJEDNOST	19
3.1.3 TROŠARINE I POSEBNI POREZI	21
3.1.4 POREZ NA NASLJEDSTVA I DAROVE	23
3.1.5 POREZ NA CESTOVNA MOTORNA VOZILA.....	23
3.1.6 POREZ NA PLOVILA	23
3.1.7 POREZ NA AUTOMATE ZA ZABAVNE IGRE.....	24
3.1.8 PRIREZ POREZU NA DOHODAK	24
3.1.9 POREZ NA POTROŠNJU	24
3.1.10 POREZ NA KUĆE ZA ODMOR.....	25

3.1.11	POREZ NA KORIŠTENJE JAVNIH POVRŠINA	25
3.1.12	POREZ NA PROMET NEKRETNINA	25
3.1.13	POREZ NA DOHODAK	26
3.2	POREZ NA DOBITKE OD IGARA NA SREĆU I NAKNADE NA PRIREĐIVANJE IGARA NA SREĆU.....	27
3.2.1	LUTRIJSKE IGRE	27
3.2.2	IGRE U CASINIMA I IGRE KLAĐENJA I IGRE NA SREĆU.....	28
3.2.3	IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA I NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE PRIGODNIH JEDNOKRATNIH IGARA NA SREĆU	28
3.2.4	NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE NAGRADNIH IGARA	29
4	POREZNA UPRAVA.....	30
4.1	USTROJSTVO SREDIŠNJEG UREDA	32
4.2	IZBJEGAVANJE I UTAJA POREZA	34
5	ZAKLJUČAK	36
6	IZJAVA	38
7	POPIS LITERATURE	39
7.1	KNJIGE I ČLANCI.....	39
7.2	INTERNETSKI IZVORI	39
8	POPIS SLIKA I TABLICA	42
8.1	POPIS SLIKA	42
8.2	POPIS TABLICA.....	42
	ŽIVOTOPIS	43

SAŽETAK

Porezi predstavljaju obvezna davanja koja fizičke i pravne osobe plaćaju državi za financiranje javnih rashoda, pa se sukladno tome rad bavi strukturom i karakteristikama poreznog sustava u Republici Hrvatskoj. Rad je koncipiran tako da se u prvom dijelu govori o poreznim sustavima općenito, porezima kao pojmu, javnim приходima i rashodima, karakteristikama poreza, te elementima i ciljevima oporezivanja. Detaljno će se obraditi vrste poreza, vrste poreznih osnovica i metode utvrđivanja istih. Drugi dio rada se odnosi na detaljnu analizu poreznog sustava u Republici Hrvatskoj. Porezni sustav u Republici Hrvatskoj smatra se suvremenim sustavom koji spada u skupinu poreznih sustava koji imaju više poreznih oblika. Poblježe će se definirati porezni sustav prema kriteriju pokazatelja snage i pripadnosti poreznih prihoda. Posljednje poglavlje rada dotaknuti će se Porezne uprave kao organizacije u sastavu ministarstva. Detaljnije će se objasniti hijerarhija porezne uprave i ustrojstvo središnjeg ureda.

Ključne riječi: porezi, porezni sustav Republike Hrvatske, porezni prihodi, porezni rashodi, porezna uprava

Title in English: THE TAX SYSTEM IN THE REPUBLIC OF CROATIA

ABSTRACT

Taxes are mandatory payments that natural and legal persons pay to the state to finance public expenditures, and accordingly the paper deals with the structure and characteristics of the tax system in the Republic of Croatia. Undergraduate thesis is designed so that the first part discusses tax systems in general, taxes as a concept, public revenues and expenditures, tax characteristics, and elements and objectives of taxation. The types of taxes, types of tax bases and methods of determining them will be discussed in detail. The second part of the paper deals with a detailed analysis of the tax system in the Republic of Croatia. The tax system in the Republic of Croatia is considered a modern system that belongs to the group of tax systems that have several tax forms. The tax system will be defined in more detail according to the criteria of strength and affiliation of tax revenues. The last chapter of the paper will touch on the Tax Administration as an organization within the ministry. The hierarchy of the tax administration and the structure of the central office will be explained in more detail.

Key words: taxes, tax system of the Republic of Croatia, tax revenues, tax expenditures, tax administration

1 UVOD

Porezni sustav predstavlja sve oblike javnih prihoda nametnutih od strane države. Oni se razlikuju od države do države te s obzirom na to ne možemo pronaći identične porezne sustave u državama, ali u svakoj državi porezi znače isto - prisilna davanja koja građani plaćaju državi, a za to ne dobivaju protunaknadu.¹ Mnogo je faktora koji su utjecali na to da svaka država stvori svoj jedinstveni i poseban porezni sustav. Porezi su kreirani od same povijesti do danas na temelju različitih faktora kao što su broj stanovnika, političko uređenje države, gospodarski sastav stanovnika, veličina države i mnogi drugi. Porezi se definiraju se kao prisilna davanja koja nam kao građanima nameće država, lokalne vlasti i administrativne jedinice.² Primarna svrha uvođenja poreza je prikupljanje novaca za financiranje državnih rashoda. Utjecaj poreza je širokog spektra, može utjecati na raspodjelu dohotka, stabilnost cijena i zaposlenost.

“Jedno od pitanja koje je često predmet ljudske radoznalosti je gdje, kako i kada su nastali porezi. Istražujući povijest nastanka poreza sve se svodi na to da porezi svoje korijene kriju daleko u prošlosti. Njihov nastanak se veže za razdoblje između 350. do 30. godine prije Krista i Egipatske dinastije Ptolomejevića. Tada su se porezni odnosili na drugačiji oblik financiranja države kao što su vlasništvo vladara nad cjelokupnom imovinom ili vlasništvom nad zemljom i prirodnim resursima.”³ Kroz povijest nisu uvijek svi plaćali poreze, u staroj Grčkoj poreze su plaćali samo i isključivo robovi i stranci.⁴ “Gradovi su prikupljali poreze na imovinu, kao i poreze na promet određenim vrstama dobara. Nestankom feudalizma i stvaranjem jakih centraliziranih država jača oslanjanje na prihode od vlastite imovine vladara te od poreza na zemlju, a zatim na prihode od prometa različitim dobrima za široku potrošnju. Tada se prvi put javio otpor prema porezima na potrošnju, za koje se smatralo da više opterećuju siromašne od bogatih. Potkraj XIX. i poč. XX. st. sve se veća pozornost poklanjala pravednosti u oporezivanju i izdašnosti poreznoga sustava te su se pojavili porezi na dohodak. Oni su isprva bili razmjerni, a zatim se, u većini zemalja poč. XX.st., uvelo i progresivno oporezivanje dohotka.”⁵ Cilj ovoga

¹ usp. Šimurina et al. 2018., str. 1

² usp. Porezi // Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530> (12.3.2021.)

³ ibid.

⁴ usp. ibid.

⁵ ibid.

rada uključuje analizu poreznog sustava te će se pobliže definirati pojmovi koji se odnose na porezni sustav i same poreze.

2 POREZI KAO POJAM

Porez na dohodak, porez na dobit, porez na nasljedstvo samo su neki od velikog broja poreznih oblika. S obzirom na veliki broj poreznih oblika, porezi se najčešće dijele na izravne ili direktne i neizravne ili indirektne⁶, a njihova podjela i značenje bit će pobliže objašnjeno u narednim poglavljima.

Iako je na samom početku rada objašnjen pojam poreznih davanja, do danas nema unificirane i jednostavne definicije poreza.⁷ Pojam se tijekom povijesti mijenjao zavisno o ciljevima njegova ubiranja, no valja prepoznati obilježja davanja koja ih, čak i kada ih se ne naziva poreznima, razlikuju od ostalih vrsta davanja.⁸ No, o tome će biti riječi kasnije. U ovom početnom dijelu rada će se pobliže objasniti ranije navedena najučestalija podjela na izravne i neizravne poreze. „Izravni porezi namijenjeni su osobama koje ih plaćaju, dok se kod neizravnih poreza očekuje da će ih osoba koja ih plaća »prevaliti« na druge osobe, odnosno da će za iznos poreza koje plaća oštetiti druge osobe. Izravni porezi opterećuju osobe te su obično oblikovani tako da je njihova visina izravno vezana uz gospodarsku snagu poreznih obveznika.”⁹ U državnu ih blagajnu uplaćujemo osobno ili ih uplaćuje poslodavac, te se po pravilu ne mogu prevaliti na druge.¹⁰ Neki od izravnih poreza su “porez na dohodak koji plaćamo iz plaće, autorskog honorara ili obrta te porez na dobit koji plaćaju poduzeća.”¹¹ Osim poreza na dohodak, u izravne poreze spadaju još i porezi na neto imovinu te porezi na nasljedstvo.¹² Trošak neizravnih poreza ne snosi onaj koji ih uplaćuje u proračun, već se oni prevaljuju na druge. To bi značilo da “obveznici neizravnih poreza kroz cijenu svojih dobara i usluga prevaljuju teret tih poreza na

⁶ usp. *ibid.*

⁷ usp. Jelčić, B. (2011.) – str. 29.

⁸ usp. *ibid.*

⁹ Porezi // Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530> (12.3.2021.)

¹⁰ usp. porezni vodič za građane 11 str.

¹¹ *ibid.*

¹² Porezi // Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530> (12. ožujka 2021.)

krajnjeg potrošača, tj. na građane”¹³, a neki od primjera su porez na dodanu vrijednost ili PDV, opći i posebni porezi na promet i carine.¹⁴

Način na koji se porezi na dohodak obično nameću jest “na ukupan neto dohodak osobe, najčešće umanjen za neki iznos koji odražava egzistencijalni minimum, pri čemu se u većini slučajeva uzimaju u obzir okolnosti koje mogu utjecati na sposobnost osobe da plati porez, kao što su bračni status, broj djece i njihova dob te zdravstveno stanje. Porezi na neto imovinu nameću se na neto vrijednost imovine osobe, odnosno na razliku između njezine imovine i obveza, a mogu se uzeti u obzir osobne okolnosti poreznog obveznika. Porezi na izdatke ili porezi na potrošnju oporezuju sav dohodak osim onoga usmjerenog u štednju.”¹⁵ No, više o poreznoj sposobnosti i opterećenju bit će u jednom od sljedećih poglavlja.

Što se tiče neizravnih poreza, opći porezi na promet obično “opterećuju velik dio izdataka potrošača i nameću se na gotovo sva dobra i usluge. Mogu biti jednofazni, odnosno naplaćivati se samo u fazi maloprodaje, ili se mogu prikupljati u svim fazama proizvodno-distribucijskoga procesa. Danas je u većini zemalja u primjeni porez na dodanu vrijednost, koji je neto ukupni porez na promet, iako se plaća u svakoj fazi, poreznim je obveznicima dopušteno da od svoje porezne obveze odbiju porez na promet sadržan u cijeni intermedijarnih dobara i usluga koje nabavljaju.”¹⁶ Porezi koji se nameću na pojedina dobra ili usluge su posebni porezi na promet ili trošarine.¹⁷ “Mogu biti specifični, tj. plaćaju se prema jedinici mase, duljine, volumena ili nekih drugih značajki poreznog objekta, ili *ad valorem*, što znači da su izraženi u postotku od vrijednosti oporezovanoga dobra ili usluge.”¹⁸

Ukoliko su osnovne vrste objekata oporezivanja osobe, imovina i gospodarske aktivnosti, porezi se dijele prema objektu oporezivanja. Uz fizičke osobe vežu se porezi poput glavarine, dok pravne osobe plaćaju poreze na tvrtku.¹⁹ “Porezi na gospodarsku aktivnost primjerice su

¹³ porezni vodič za građane 11 str.

¹⁴ usp. Porezi // Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530> (12. ožujka 2021.)

¹⁵ ibid.

¹⁶ ibid.

¹⁷ usp. ibid.

¹⁸ ibid.

¹⁹ usp. ibid.

porezi na promet i porezi na dohodak. Porezi se mogu podijeliti i prema načinu oporezivanja, učincima oporezivanja, ciljevima i namjeni poreza i dr.”²⁰

Iz svega do sad navedenog uviđa se nemogućnost izbora poreznih obveznika, pa se time postavljaju pitanja opravdanosti poreznog ubiranja i njegova transparentnost, stoga će se u sljedećem poglavlju raspraviti o navedenom.

2.1 OPRAVDANJE ZA UBIRANJE POREZA I TRANSPARENTNOST OPOREZIVANJA

Bez obzira što porezni obveznici poznaju financiranje državnih rashoda kao primarnu svrhu poreza, jedan od problema oporezivanja, netransparentnost, uzrokuje otpor poreznim davanjima. Jelčić navodi kako je netransparentnost oporezivanja rezultat složenih propisa na kojima se ono temelji, a koji otežavaju poznavanje poreza ne samo poreznim obveznicima, već i poreznoj administraciji.²¹ Naime, autorica navodi kako se porezni obveznici ne snalaze u golemoj količini propisa koje bi trebali poznavati ukoliko bez straha žele ispuniti svoju poreznu obvezu.²² Nadalje, i poreznoj administraciji sve veći broj propisa predstavlja problem iz razloga što postupke oporezivanja čini znatno složenijim, pa je i potražnja za visokoobrazovanim poreznim službenicima, a time i skupljim, veća, što znači da su “suvremeni porezni sustavi skupi i netransparentni.”²³ Svi navedeni faktori doprinose nepovjerenju i otporu poreznih obveznika.²⁴

Pod skupim se poreznim sustavima misli na one kojima su troškovi ubiranja visoki, tj. one kojima se nakon ubiranja poreza ne mogu financirati javni rashodi zbog čega je potrebno povećati prihode koji se ubiru od poreznih obveznika, stoga je jasno da takav sustav za posljedicu ima otpor i zahtjeva pojednostavljenje i veću transparentnost.²⁵

²⁰ ibid.

²¹ usp. Jelčić, B. (2011.) – str. 76.

²² usp. ibid. 77

²³ ibid.

²⁴ usp. ibid.

²⁵ usp. ibid.

Autorica tvrdi kako je najučinkovitija porezna reforma ona koja uključuje pojednostavljenje i smanjenje poreznog opterećenja²⁶, međutim, valja imati na umu kako sama visina poreznog opterećenja nije objektivna. Porezni će obveznici u većini slučajeva smatrati kako je porezno opterećenje visoko ili previsoko bez obzira na njegov postotak, a s obzirom na spomenutu netransparentnost, očekivano smanjenje je svakako opravdano. Međutim, preveliko smanjenje utjecalo bi na financiranje državnih rashoda koji ipak uvelike ovise o porezima.²⁷

S obzirom da država financira rashode ponajviše kroz ubiranje poreza, smanjenje istih je povezano sa svrhom u koju se koriste i njihovom visinom. Transparentnost oporezivanja bila bi veća ukoliko bi država argumentirano iznijela konkretne namjene poreznih ubiranja. Samim time, visina poreznog opterećenja bila bi jasnija, a ovisila bi o “stupnju racionalnosti njihova trošenja i obuhvatu njihovih korisnika.”²⁸

Kako bi se dobio detaljniji uvid u sam čin oporezivanja, u narednim će se poglavljima govoriti o njegovim karakteristikama i elementima.

2.2 KARAKTERISTIKE POREZA I ELEMENTI OPOREZIVANJA

”Porezi imaju zajednička obilježja koja su važna za sve poreze, a to su prisilnost poreza, derivatnost (izvedenost) poreza, nepovratnost poreza, odsutnost neposredne naknade, nedestiniranost poreza, porezi se ubiru u javnom interesu, porezi su novčani prihodi države.”²⁹

Prisilnost poreza označava nametnutu prirodu njegova plaćanja. Šimurina et al. navode kako porezi “postaju prisilni tek u trenutku dospjele, a nenaplaćene porezne obveze.”³⁰ Tek nakon toga se mogu primjenjivati sankcije u vidu novčanih kazni putem ovrhe, no prije toga će se poreznom obvezniku poslati porezna opomena.³¹ Sankcije također mogu uključiti “zapljene

²⁶ usp. ibid.

²⁷ usp. ibid. 78

²⁸ ibid.

²⁹ Vukićević, M., Odošević, S. (2011). *Osnove financija*. VPSU Zaprešić. str. 304

³⁰ Šimurina, N., et al. (2012). *Javne financije u Hrvatskoj*. str. 89

³¹ usp. ibid.

materijalne i nematerijalne imovine, a u konačnici jedna od opcija je i zatvorska kazna.”³² Derivatnost ili izvedenost poreza odnosi se na “ubiranje poreza na osnovi prava da sama regulira materiju oporezivanja. Država je ustavom dobila pravo regulirati prihode, dohotke, imovinu fizičkih i pravnih osoba u svrhu financiranja izdataka iz svoje nadležnosti.”³³ Država dakle ubire porez temeljem svoga “fiskalnog suvereniteta”.³⁴ Nepovratnost poreza odnosi se na karakter poreza ubranog od “poreznih obveznika, koji je kao takav postao vlasništvo države u svrhu financiranja izdataka. Bitna značajka nepovratnosti poreza je činjenica da je nepovratnost trajnog karaktera.”³⁵ Što se tiče povrata poreza, ono se odnosi na poreze koji preplaćeni kao što je primjerice temeljem godišnje prijave poreza na dohodak.³⁶ Odsutnost od neposredne naknade odnosi se na nemogućnost traženja protuusluge, odnosno na nemogućnost traženja protučinidbe od nadležnog državnog tijela jer se porezima financiraju javni rashodi u svrhu zadovoljavanja javnih potreba, a ne osobnih.³⁷ Nedestiniranost je karakteristika poreza kojom se označava neprisutnost predestiniranih namjena trošenja, već se trošenje tog dijela državnog proračuna određuje prema trenutnim prioritetima. S jedne strane, predodređene poreze karakterizira manji otpor s obzirom da se unaprijed zna njihova svrha, no u praksi su oni teško izvedivi, pa time i rijetki. Ukoliko dođe do njih, oni ostaju u provedbi dok se ne skupe sredstva za njihovu namjenu.³⁸ Što se tiče karakteristike ubiranja poreza u javnom interesu, ona označava ubiranje poreza kako bi se namirile javne potrebe, no uvijek se postavlja pitanje hoće li i u kojoj mjeri oni biti u skladu s javnim interesima jer to ovisi i o političkim procesima.³⁹ Posljednja karakteristika poreza jest njegovo ubiranje u ponajviše novčanom obliku. Ukoliko ga se “ne može naplatiti u novčanom obliku, uvijek postoji način da se naplati i u drugom obliku imovine”⁴⁰, kao što je primjerice u slučaju elementarnih nepogoda kada se porez može ubirati i u “naturalnom obliku.”⁴¹

³² Vukićević, M., Odošaić, S. (2011). *Osnove financija.VPSU Zaprešić.* str. 304

³³ *ibid.*

³⁴ Šimurina, N., et al. (2012): *Javne financije u Hrvatskoj*, str. 89

³⁵ Vukićević, M., Odošaić, S. (2011). *Osnove financija.VPSU Zaprešić.* str. 304

³⁶ Šimurina, N., et al. (2012). *Javne financije u Hrvatskoj.* str. 90

³⁷ Vukićević, M., Odošaić, S. (2011). *Osnove financija.VPSU Zaprešić.*, str. 304

³⁸ *usp.* Šimurina, N., et al. (2012). *Javne financije u Hrvatskoj.* str. 90

³⁹ *usp.* *ibid.*

⁴⁰ Vukićević, M., Odošaić, S. (2011). *Osnove financija.VPSU Zaprešić.*, str. 304

⁴¹ Šimurina, N., et al. (2012). *Javne financije u Hrvatskoj.* str. 90

S obzirom na već spomenuti velik broj definicija poreza, najbliže ćemo porezna davanja opisati njihovim karakteristikama. Ukoliko neki prihod zadovoljava karakteristike navedene u ovom poglavlju, on spada u kategoriju poreznih prihoda, čak i ako nosi neki drugi naziv.⁴²

Porezni oblici razlikuju se od države do države, neke imaju preko 50 različitih vrsta, ali obično ih ima oko 20 do 30.⁴³ U sljedećem će se poglavlju definirati neke od vrsta poreza.

2.3 VRSTE POREZA

Vukičević i Odošević (2011) navode najučestaliju podjelu poreza:

- 1) "subjekti i objektni – kod subjektivnih poreza visina porezne obveze ovisi o poreznoj snazi i o osobnim svojstvima poreznog obveznika dok se kod objektivnih poreza prilikom oporezivanja ne uzima u obzir porezni obveznik nego samo vrijednost ili prihod od objekta oporezivanja
- 2) sintetički i analitički – kod sintetičkih poreza oporezuje se ukupna porezna snaga poreznog obveznika dok se kod analitičkih poreza oporezuje svaki pojedini imovinski predmet oporezivanje, neovisno o poreznom obvezniku
- 3) reparticijski i kvotni – kod kontingentnih poreza država je unaprijed utvrdila iznos koji želi ubrati na određenom području od poreznih obveznika primjenom pojedinog poreza ili svih poreza, dok kod kvotnih poreza poreznim obveznik odgovara svojoj poreznoj obvezi tako što će iz svoje ekonomske snage izdvojiti točno unaprijed utvrđeni dio odnosno kvotu
- 4) fundirani i nefundirani – pod fundiranim porezima razumijevaju se porezi kojima se oporezuju prihodi od stalnih i sigurnih izvora, za razliku od nefundirani poreza gdje se oporezuju prihodi od nestalnih i nesigurnih izvora
- 5) katastarski i tarifni – to su porezi koji se ubiru na temelju podataka koji su uvedeni u katastarske knjige, registre i druge knjige koje imaju karakter javnih rasprava kao i tarifni porezi koji se ubiru na osnovi podataka navedenih u službeno utvrđenom popisu poreznih predmeta i stopa koji se zove tarifa (objekt oporezivanja, porezna jedinica, porezna stopa)

⁴² usp. *ibid.*, str. 89

⁴³ usp. *ibid.*, str. 90

- 6) opći i namjenski – općim porezima se podmiruju javne potrebe za razliku od namjenskih poreza kod kojih je unaprijed utvrđena svrha u koju će se utrošiti prihodi prikupljeni oporezivanjem
- 7) redovni i izvanredni – porezi koji se prema načelu periodičnosti ubiru u redovnim vremenskim intervalima, najčešće svake godine jer svaka država želi imati redovite prihode jer ima i redovite rashode dok se izvanredni porezi ubiru od vremena do vremena ovisno o razlozima za njihovo ubiranje
- 8) osnovni i dopunski – kod većine suvremenih država porezni prihodi države čine tri poreza: porez na dohodak, porez na dobit i porez na dodanu vrijednost dok dopunski porezi imaju supsidijarni karakter
- 9) posredni i neposredni – posredni porezi su oni porezi koji se lakše prevaljuju i koji imaju negativan učinak na raspodjelu dohotka, a neposredni porezi su oni koji se plaćaju prije trošenja dohotka”⁴⁴

Nadalje, isti autori navode kako “osim podjele poreza na vrste, razlikujemo i razne vrste osobnih elemenata oporezivanja i materijalne elemente oporezivanja. Osobni elementi oporezivanja odnose se na mogućnosti oporezivanja.”⁴⁵

- 1) **poreznog subjekta** koji predstavlja osobu koja sudjeluje u procesu oporezivanja, a može biti aktivni ili pasivni porezni subjekt. “Aktivni je porezni subjekt ono javnopravno tijelo koje je na osnovi normativnih akata ovlašteno uvoditi poreze i propisivati postupak njihova ubiranja. Pasivni porezni subjekt je zbirni pojam za osobu koja plaća porez, odnosno nosi porezni teret.”⁴⁶
- 2) **poreznog obveznika** koji predstavlja onu osobu koja je po intenciji zakonodavca dužna platiti porez pa se s toga može koristiti i termin porezni dužnik.⁴⁷
- 3) **poreznog destinara** je osoba “koja po namjeri (intenciji) zakonodavca treba nositi porezni teret. Porezni se destinator javlja kao nositelj poreznog terete kao posljedica tzv.

⁴⁴ Vukićević, M., Odošević, S. (2011). Osnove financija.VPSU Zaprešić. str. 305

⁴⁵ Vukićević, M., Odošević, S. (2011). Osnove financija.VPSU Zaprešić., str. 308

⁴⁶ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb str. 39.

⁴⁷ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb str. 40.

namjeravanog prevaljivanja, tj. onog prevaljivanja do kojeg dolazi po intenciji zakonodavca. Takav je, primjerice, slučaj kod plaćanja carina ili poreza na promet.”⁴⁸

- 4) **konačnog platca** predstavlja osoba koja u konačnici snosi porezni teret, odnosno konačni platac bit će osoba koja u konačnici ne može prevaliti porezni teret na drugu osobu.
- 5) **poreznog platca** – “osoba koja plaća porez u ime i na račun poreznog obveznika.”⁴⁹
- 6) **poreznog jamca** – “fizička ili pravna osoba koja jamči da će porezni obveznik ispuniti svoju obvezu i koja će, ako to ne učini, umjesto njega platiti porez.”⁵⁰

Pod materijalne elemente oporezivanja podrazumijevaju se:⁵¹

- 1) **porezni izvor** koji predstavlja dobra kod kojih porezni obveznik plaća porez, te podrazumijeva imovinu, prihod i dohodak.⁵²
- 2) **porezni objekt** ili objekt oporezivanja koji označava “točno utvrđeni dio poreznog izvora koji će biti predmet oporezivanja.”⁵³
- 3) **porezna osnovica** koja se definira kao količinski i vrijednosno utvrđen dio poreznog objekta, odnosno predstavlja onu veličinu koja služi kao osnovica za izračunavanje iznosa dužnog poreza.⁵⁴
- 4) **porezna sposobnost** odnosno porezna snaga koja “označava mogućnost poreznog obveznika da iz svoje ekonomske snage plati porez”⁵⁵
- 5) **porezna stopa** koja predstavlja “točno utvrđen dio koji će se izdvojiti iz porezne osnovice da bi se podmirio porezni dug.” Najčešće se izražava u postotku, ali može biti izražena i u apsolutnom iznosu.⁵⁶

Nakon objašnjenih vrsta poreza te osobnih i materijalnih elemenata oporezivanja, slijedi teorijska podloga javnih prihoda i rashoda.

⁴⁸ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb str. 40.

⁴⁹ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb str. 42.

⁵⁰ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb str. 42.

⁵¹ Vukićević, M., Odošević, S. (2011). Osnove financija. VPSU Zaprešić. str. 309

⁵² Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb

⁵³ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb, str. 43

⁵⁴ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb

⁵⁵ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb, str 44

⁵⁶ Jelčić, B. (2011). Porezi opći dio. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb, str 44

2.4 JAVNI PRIHODI I RASHODI

Najvažniji javni prihodi su porezi, carine, trošarine, doprinosi, prodaja državne imovine, dobit javnih poduzeća, vlasništvo nad kapitalom, emisijska dobit, potpore, javni dug, naknade. Određeni državni fondovi kao što su zdravstveni i mirovinski fond financiraju se iz doprinosa. Svi javni prihodi su tekući i redoviti, osim javnog duga koji je tekući i izvanredni prihod države. "Porezi smanjuju potrošnju privatnih i fizičkih pravnih osoba, a povećavaju javnu potrošnju. Postoje razne definicija poreza jer različiti autori različito definiraju poreze."⁵⁷ Neke od tih definicija su :

- a) "Porez je obvezno davanje koje pojedinci daju državi radi podmirenja izdataka nastalih u javnom interesu, neovisno o posebnim pogodnostima koje bi iz toga proizašle. (Seligman)"⁵⁸
- b) "Porez je dio imetka koji svaki građanin daje državi da drugi dio može sigurno posjedovati. (Montesquieu)"⁵⁹
- c) "Porez je prisilni doprinos gospodarskih jedinica, dijelom za pokriće zajedničkih državnih potreba i javnih izdataka; a dijelom služi za drugačiju raspodjelu nacionalnog dohotka. (Wagner)"⁶⁰
- d) "Porez je novčano primanje dobiveno od pojedinaca na osnovi vlasti, konačno i bez protučinidbe, u svrhu podmirivanja javnih potreba. (G. Jeze)"⁶¹
- e) Ekonomski leksikon navodi definiciju poreza kao dijela "dohotka i imovine koje država oduzima za svoje potrebe od fizičkih i pravnih osoba bez neposredne protučinidbe."⁶²

2.5 VRSTE POREZNIH OSNOVICA I METODE UTVRĐIVANJA ISTIH

Postoje četiri vrste poreznih osnovica, u njih spadaju porezna osnovica po količini, porezna osnovica po vrijednosti, paušalna porezna osnovica i stvarna porezna osnovica. Svaka

⁵⁷ Vukićević, M., i Odobašić, S (2011): Osnove financija, VPSU Zaprešić, str. 302

⁵⁸ Jelčić, B. (2001). Javne financije. RRIF. Zagreb. str. 39

⁵⁹ Šimurina, N. et al. (2012): Javne financije u Hrvatskoj, str. 88

⁶⁰ ibid.

⁶¹ Jelčić, B. (2001): Javne financije. RRIF. Zagreb. str. 39

⁶² Ekonomski leksikon (1995), LZ Miroslav Krleža i Masmedija, Zagreb, str. 686

od poreznih osnovica ima svoje karakteristike. "Porezna osnovica po količini je izražena u količinskim mjernim jedinicama i kao takva najzastupljenija je u djelatnosti trgovine,"⁶³ kao npr. kod poreza na alkohol, kavu, duhanske proizvode i ostalo. S druge strane porezna osnovica po vrijednosti utvrđuje se s obzirom na predmet oporezivanja, dok je paušalna porezna osnovica utvrđena prema određenim, a ne sveukupnim elementima poreznog objekta. Stvarna porezna osnovica je najopširniji pojam u ovom kategoriji, na nju utječe cijeli niz elemenata bitnih za njezino utvrđivanje s obzirom na to da se odnosi na dohodak od samostalnih djelatnosti. Karakterizira razliku između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju. Porezni obveznik je u ovom slučaju dužan voditi poslovne knjige u skladu sa zakonom te je obvezan podnijeti godišnju poreznu prijavu. Razlikujemo pet vrsta metoda za utvrđivanje porezne osnovice. "Automatska ili indicijarna metoda je metoda po kojoj se porezna osnovica utvrđuje na osnovi lako uočljivih i vidljivih vanjskih znakova i činjenica. Administrativna ili službena metoda je metoda koja se primjenjuje kad poreznu osnovicu utvrđuje porezna uprava. Ta se metoda primjenjuje u slučajevima u kojima obveznik nije sam prikupio i podnio podatke, a porezna uprava osigurava ih iz izvora kojima ona raspolaže. Direktna ili metoda vlastite prijave najčešća je metoda. Ta metoda počiva na podacima vlastite porezne prijave poreznog obveznika, Da bi se stvarna porezna osnovica utvrdila na temelju podataka, podatci moraju biti vjerodostojni, uredni i ažurno vođeni. Indirektna ili metoda prijave drugih osoba je metoda koje nadležno tijelo državne uprave razrezuje porez na temelju podataka koje je porezna uprava pribavila iz drugih izvora. Metoda komparacija, uspoređivanja ili parfikacije je metoda kojom se do porezne osnovice dolazi na osnovi uspoređivanje određenih, za oporezivanje relevantnih činjenica poreznog obveznika s takvim činjenicama već oporezivane osobe."⁶⁴

2.6 CILJEVI OPOREZIVANJA

Dva cilja oporezivanja su fiskalni ciljevi i nefiskalni ciljevi. O fiskalnim ciljevima se govori kada porezi imaju za cilj namicanje financijskih sredstava potrebnih za financiranje

⁶³ Vukićević, M., Odošić, S. (2011). *Osnove financija*. VPSU Zaprešić. str. 310

⁶⁴ Vukićević, M., Odošić, S. (2011). *Osnove financija*. VPSU Zaprešić. str. 311

rashoda nastalih obavljanjem sveukupnih funkcija države. Dok su nefiskalni ciljevi svi ostali ciljevi osim prikupljanja financijskih sredstava za javne potrebe. Postižu se na dva načina, neposredno i posredno. Neposredno primjenom poreza kako bi se utjecalo na gospodarska kretanja i neposredno kada primjena poreza djeluje na dohodak poreznih obveznika.⁶⁵

2.7 OSTALI JAVNI PRIHODI

Doprinosi, takse, carine, darovi i parafiskalna davanja spadaju u ostale javne prihode. Takse su novčana plaćanja za neku od usluga koju na zahtjev čini državno tijelo ili zakonom određena ustanova za usluge administrativnog posla. Doprinosi su vrsta javnih davanja koji se razlikuju obzirom o tome radi li se o javnom poduzeću, ustanovi, instituciji, udruzi ili slično. S obzirom na to, propisane su određene pristojbe kao što su članarine Hrvatskoj gospodarskoj komori, turističkoj zajednici, javna televizija, sudovi i slično. Parafiskalna davanja su plaćanja koja potječu od članova određene društvene skupine. Pod darove se podrazumijevaju izvanredni prihodi države. Primarna funkcija carine je zaštita domaće proizvodnje, visoke carine sprječavaju inozemnu konkurenciju.⁶⁶

⁶⁵ Ciljevi oporezivanja // RRIF 2004. Dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-6944/> (20. veljače 2021.)

⁶⁶ Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini // Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_02_11_208.html (28. veljače 2021.)

3 POREZNI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ

Porezni sustav u Republici Hrvatskoj smatra se suvremenim sustavom koji spada u skupinu poreznih sustava koji imaju više poreznih oblika, odnosno pluralan sustav usklađen sa smjernicama Europske unije. Pravni izvori poreznog sustava svoje temelje kriju u Ustavu Republike Hrvatske, Općem poreznom zakonu te ostalim zakonima koji reguliraju ovaj sustav. Ustavom su propisana opća načela oporezivanja. Opći porezni zakon proglašen je 12. prosinca 2016. , donio ga je Hrvatski sabor te on “uređuje odnos između poreznih obveznika i poreznih tijela koja primjenjuju propise o porezima i drugim javnim davanjima, ako posebnim zakonima o pojedinim vrstama poreza i drugim javnim davanjima nije uređeno drukčije i predstavlja zajedničku osnovu poreznog sustava.”⁶⁷

“Porezni sustav u Republici Hrvatskoj razlikujemo prema kriteriju pokazatelja snage i pripadnosti poreznih prihoda na sljedeći način :

1. Oporezivanje dohotka (fizičkih osoba):
 - a) Porez na dohodak (dohodak pravnih osoba)
 - b) Porez na dobit
 - c) Naknada za priređivanje igara na sreću
 - d) Porez po tonaži broda
 - e) Prirez porazu na dohodak
 - f) Porez na tvrtku ili naziv,
 - g) Porez na korištenje javnih površina
2. Oporezivanje potrošnje:
 - a) Porez na dodanu vrijednost
 - b) Trošarine (posebni porezi na promet)
 - c) Porez na potrošnju
3. Oporezivanje imovine:
 - a) Porez na kuće za odmor
 - b) Porez na nasljedstva i darove
 - c) Porez na promet nekretnina

⁶⁷ Opći porezni zakon // Narodne novine, 2016. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2519.html (23. veljače 2021.)

- d) Porez na cestovna motorna vozila
- e) Porez na plovila
- f) Porez na dobitke od igara na sreću⁶⁸

Prema kriteriju pokazatelja pripadnosti poreznih prihoda porezni sustav RH prikazujemo na sljedeći način:⁶⁹

1. “Državni porezi:
 - a) Porez na dobit
 - b) Porez na dodanu vrijednost
 - c) Trošarine i posebni porezi
2. Županijski porezi:
 - a) Porez na nasljedstva i darove
 - b) Porez na cestovna motorna vozila
 - c) Porez na plovila
 - d) Porezna automate za zabavne igre
3. Gradski ili općinski porezi:
 - a) Prirez porezu na dohodak
 - b) Porez na potrošnju
 - c) Porezna kuće za odmor
 - d) Porez na korištenje javnih površina
 - e) Porez na promet nekretninama
4. Zajednički porezi:
 - a) Porez na dohodak
5. Porez na dobitke od igara na sreću i naknade na priređivanje igara na sreću:
 - a) Lutrijske igre
 - b) Igre u casinima
 - c) Igre klađenja
 - d) Igre na sreću na automatima
 - e) Naknada za priređivanje prigodnih jednokratnih igara na sreću

⁶⁸ Bogovac, J. (2015). Javne financije. Dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf (23. veljače 2021.) str 3

⁶⁹ Jančiev, Z., Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Institut za javne financije. Zagreb. str 4.

6. Naknada za priređivanje nagradnih igara
 - a) Propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist Hrvatskog Crvenog križa”

Iz samog naziva poreza lako je zaključiti na što se odnose: državni porezi u potpunosti pripadaju državnom proračunu, županijski pripadaju županijskim proračunima dok gradski ili općinski porezi pune proračun općine. U nastavku ćemo detaljnije obrazložiti svaku stavku gore navedenih poreza.⁷⁰

3.1 POREZNI PRIHODI

Kako bi se lakše shvatio pojam poreza na dobiti bitno je razumjeti tko su to točno porezni obveznici. Poreznim obveznikom smatraju se trgovačka društava i druge pravne ili fizičke osobe koje gospodarsku djelatnost obavljaju samostalno, trajno kako bi ostvarili dobit, dohodak, prihod ili zbog drugih gospodarskih procjenjivih koristi.

3.1.1 POREZ NA DOBIT

Ova vrsta dobiti, odnosno porezna osnovica “utvrđuje se na temelju računovodstvenih propisa kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana ili umanjena prema Zakonu o porezu na dobit.”⁷¹ Porez na dobit iznosi 10% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 7.500.000,00 kn ili 18% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki tome iznosu ili veći od toga iznosa. Uz porez na dobit važno je razumjeti i porez na dobit po odbitku čija se osnovica odnosi na bruto iznos naknade koju tuzemni isplatitelj plaća inozemnom

⁷⁰ Bogovac, J. (2015). Javne financije. Dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf (15. ožujka 2021.) str 5

⁷¹ Porez na dobit // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (15. ožujka 2021.)

primatelji s obzirom na to da i onu mogu biti porezni obveznici ako obavljaju djelatnost u RH. Sukladno tome, porez na dobit po odbitku može iznositi 15%, 20% ili 10%.⁷²

Porez na dobit uplaćuje se na osnovu porezne prijave za prethodno razdoblje oporezivanja, odnosno za prethodnu kalendarsku godinu. Uplaćuje se mjesečnim akontacijama do čijih iznosa se dođe na temelju porezne prijave koju je potrebno dostaviti najkasnije četiri mjeseca nakon završetka godine.⁷³

3.1.2 POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

Porez na dodanu vrijednost, odnosno PDV prihod je državnog proračuna RH. Porezni obveznik je svaka osoba koja samostalno obavlja bilo koju gospodarsku djelatnost bez obzira na svrhu i rezultate obavljanja te djelatnosti. Pod porezne obveznike ne spadaju tijela državne uprave, državne vlasti, tijela i jedinice lokalne i područne samouprave. PDV je vrsta poreza koja se zaračunava svima u svim fazama, teret njegovog plaćanja snosi krajnji korisnik proizvoda ili usluge.⁷⁴

Razlikuju se različite stope poreza ovisno o kojem porezu ili usluzi se radi. Svima je najpoznatija stopa poreza od 25% posto, međutim stopa poreza također može biti 13%, kao i 5%.⁷⁵

“PDV se plaća i obračunava po sniženoj stopi od 5% na isporuke sljedećih dobara i usluga:

- a) sve vrste kruha

⁷² Porez na dobit // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (15. ožujka.2021.)

⁷³ Bogovac, J. (2015). Javne financije. Dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf (15. ožujka 2021.) str.7

⁷⁴ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, čl. 1,6, NN 99/13, 143/14, 115/116,106/18 // Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (23.2.2021.)

⁷⁵ Bogovac, J. (2015). Javne financije. Dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf (15. ožujka 2021.) str

- b) sve vrste mlijeka (kravlja, ovčje, kozje) koje se stavlja u promet pod istim nazivom u tekućem stanju
- c) knjige stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja, udžbenika za pedagoški odgoji i obrazovanje, za osnovnoškolsko, srednjoškolski i visokoškolsko obrazovanje, osim onih koje se u cijelosti ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju te osim onih koje se u cijelosti ili većim dijelom sastoje od videozapisa ili glazbenog sadržaja
- d) lijekove koji imaju odobrenje nadležnog tijela za lijekove i medicinske proizvode
- e) medicinsku opremu, pomagala i druge sprave koje se koriste za ublažavanje liječenja invalidnosti
- f) kinoulaznice
- g) novine novinskog nakladnika
- h) znanstvene časopise”⁷⁶

Usluge smještaja, određene vrste novina i časopisa, jestiva ulja i masti, dječje potrepštine, isporuka vode, isporuka električne energije, prikupljanje komunalnog otpada, urne i ljesovi, sadnice i sjemenje, hrana za životinje, svježa riba, svježe voće i povrće, jaja samo su neke od dobara i usluga gdje se PDV obračunava i plaća po sniženoj stopi od 13%.⁷⁷

“Uz gore navedene stope PDV-a ovisno o dobarama i uslugama, važno je napomenut da su neke djelatnosti oslobođene plaćanja PDV-a :

1. poštanska usluga
2. bolnička i medicinska njega
3. obavljene medicinske njege
4. isporuke ljudskih organa, krv i majčino mlijeko
5. usluge dentalnog tehničara
6. usluge povezane sa socijalnom skrbi
7. usluge povezane sa zaštitom djece i mladeži
8. obrazovanje djece i mladeži

⁷⁶ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, čl. 38, NN 99/13, 143/14, 115/116,106/18 // Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (23. ožujka 2021.)

⁷⁷ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, čl. 38, NN 99/13, 143/14, 115/116,106/18 // Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (23. ožujka 2021.)

9. privatna nastava
10. ustupanje vjerskih ili filozofskih institucija
11. usluge povezane uz sport ili tjelesni odgoj
12. usluge u kulturi
13. djelatnosti javnog radija i televizije
14. transakcije osiguranja
15. odobravanje kredita i zajmova
16. ugovaranje kreditnih agencija
17. štednje
18. usluge upravljane investicijskim fondovima
19. priređivanje lutrijskih igara i mnoge druge.”⁷⁸

3.1.3 TROŠARINE I POSEBNI POREZI

Pod ovu kategoriju spadaju posebni porezi na motorna vozila, posebni porezi na kavu i bezalkoholna pića, porezi na premije osiguranja od automobilske odgovornosti premije, kasko osiguranja cestovnih vozila kao i trošarinski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije.⁷⁹

Porez na motorna vozila namijenjen je za plaćanje poreza namijenjenog za uporabu motornih vozila na cestama. „Predmet oporezivanja u ovom slučaju su motorna vozila na koje nije obračunat i plaćen posebni prirez u Republici Hrvatskoj“⁸⁰ odnosno motorna vozila, motocikli, pick up vozila, ATV vozila i ostala motorna vozila koja se isključivo pokreću na motorni pogon. Porezni obveznik je svaka osoba koja posjeduje motorno vozilo. I u ovom slučaju moguće je oslobođenje od plaćanja poreza kod vozila koja su namijenjena u nekim situacijama, a neke od njih su: za potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništva, potrebe

⁷⁸ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, čl. 40, NN 143/14, 115/16, 138/20// Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (25. veljače 2021.)

⁷⁹ Posebni porezi i trošarine // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru5 (25. veljače 2021.)

⁸⁰ Zakon o posebnom porezu na motorna vozila, čl. 5, NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17, 121/19// Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/561/Zakon-o-posebnom-porezu-na-motorna-vozila> (25. veljače.2021.)

međunarodne organizacije i za potrebe stranog osoblja institucija Europske unije u Republici Hrvatskoj.⁸¹

Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića na snazi je od 29.02.2020. godine. Predmet oporezivanja su određene vrste kava i bezalkoholna pića ovisno o oznakama koje nose. “Porezni obveznik plaćanja posebnog poreza je: ovlaštenu držatelj poreznog skladišta, proizvođač i trgovac izvan sustava odgode, primatelj i osoba za koju se sukladno odredbama ovoga Zakona utvrdi da je nezakonito postupala s predmetom oporezivanja u Republici Hrvatskoj.”⁸²

Posebne premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila odnose se na porezne obveznike, “odnosno na društvo za osiguranje koje s pravnim i fizičkim osobama sklapa ugovore i naplaćuje premije osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja cestovnih vozila izravno ili neizravno preko posrednika ili zastupnika.”⁸³ Porezna osnovica odnosno predmet oporezivanja je “premija osiguranja od automobilske odgovornosti koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila, te premija kasko osiguranja cestovnih vozila koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o kasko osiguranju cestovnih vozila.” Porezna stopa za ugovorenu premiju osiguranja od automobilske odgovornosti iznosi 15% dok porezna stopa za ugovorenu premiju kasko osiguranja cestovnih vozila iznosi 10%.⁸⁴

⁸¹Zakon o posebnom porezu na motorna vozila, čl. 6, NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17, 121/19// Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/561/Zakon-o-posebno-porezu-na-motorna-vozila> (27. veljače 2021.)

⁸²Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, čl. 5 // Ministarstvo financija – Porezna uprava (2020). Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro1464 (27. veljače 2021.)

⁸³Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx (27. veljače 2021.)

⁸⁴Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx (27. veljače 2021.)

3.1.4 POREZ NA NASLJEDSTVA I DAROVE

Ovaj porez se odnosi na sve fizičke i pravne osobe koje na području država naslijede, prime dar ili steknu po drugoj osnovi imovinu na koje se plaća porez na nasljedstva i darove. “Plaća se na gotov novac, novčane tražbine i vrijednosne papire te na pokretnine ako je pojedinačna tržišna vrijednost pokretnina veća od 50.000,00 kuna na dan utvrđivanja porezne obveze. Porez na nasljedstva i darove se plaća po stopi od 4%.”⁸⁵

3.1.5 POREZ NA CESTOVNA MOTORNA VOZILA

Ova vrsta poreza plaća se na dan registracije odnosno ovjere produženja prometne dozvole ili korisnicima upisanih u prometnu dozvolu osobni automobila, motocikala i četverocikala, plaća se jednom godišnje prema snazi motora i godinama starosti vozila. Cijene se kreću u rasponu od 50,00 do 1.200,00 kuna za motocikl, od 200,00 do 1.500,00 kuna za automobil i od 30,00 do 140,00 kuna četverocikl.⁸⁶

3.1.6 POREZ NA PLOVILA

Svaki vlasnik plovila mora na godišnjoj razini plaćati porez za plovilo koje posjeduje, obveza plaćanja ovisi o dužini plovila, ima li plovilo kabinu ili nema, te snazi motora. Porez na plovila bez kabine iznosi od 100,00 do 600,00 kn, obveza za plovila s kabinom na motorni pogon iznosi od 200,00 kn do 5.000,00 kn, dok obveza za plovila s kabinom i pogonom na jedra iznosi između 200,00 do 4.000,00 kn.⁸⁷

⁸⁵ Porez na nasljedstva i darove // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_nasljedstva_darovi.aspx (15. veljače 2021.)

⁸⁶ Zakon o lokalnim porezima // Centar za vozila Hrvatske, čl. 11. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/gradani/propisi-i-upute/zakoni/zakon-o-lokalnim-porezima/> (15. veljače 2021.)

⁸⁷ Zakon o lokalnim porezima // Centar za vozila Hrvatske, čl. 14. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/gradani/propisi-i-upute/zakoni/zakon-o-lokalnim-porezima/> (15. veljače 2021.)

3.1.7 POREZ NA AUTOMATE ZA ZABAVNE IGRE

Stopa poreza za automate za zabavne igre iznosi 100,00 kn mjesečno po automatu, obvezu plaćanja imaju svi ugostiteljski objekti, zabavni klubovi, javni objekti i drugi javni prostori koji automate za zabavne igre stavljaju u uporabu, osim biljara.⁸⁸

3.1.8 PRIREZ POREZU NA DOHODAK

“Obveznicima poreza na dohodak sa svoga područja predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom propisati plaćanje poreza na dohodak. Pripada jedinici lokalne samouprave na području koje je prebivalište ili uobičajeno boravište obveznika plaćanja prireza porezu na dohodak. Stope iznose za općinu 10%, grad ispod 30.000 stanovnika 12%, grad iznad 30.000 stanovnika 15% i stopa za Grad Zagreb do 18%.”⁸⁹

3.1.9 POREZ NA POTROŠNJU

Porez na potrošnju od 3% dužna je plaćati svaka pravna ili fizička osoba koja je pružatelj ugostiteljske usluge. Porez na potrošnju plaća se prema prodajnoj cijeni pića koja se prodaju u “ugostiteljskim objektima, odnosno na potrošnju alkoholnih pića kao što su žestoka pića, rakija, vinjak, razne vrste vina i na bezalkoholna pića u objektima.”⁹⁰

⁸⁸ Zakon o lokalnim porezima // Centar za vozila Hrvatske, čl. 16. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/gradani/propisi-i-upute/zakoni/zakon-o-lokalnim-porezima/> (17. veljače 2021.)

⁸⁹ Prirez porezu na dohodak // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/prirez_porezu_na_dohodak.aspx (17. veljače 2021.)

⁹⁰ Zakon o lokalnim porezima // Centar za vozila Hrvatske, čl. 22, 23. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/gradani/propisi-i-upute/zakoni/zakon-o-lokalnim-porezima/> (17. veljače 2021.)

3.1.10 POREZ NA KUĆE ZA ODMOR

Sve pravne ili fizičke osobe koje su vlasnici kuća za odmor dužni su plaćati iznos poreza između 5,00 do 15,00 kn po četvornom metru površine. Visini poreza propisuje predstavničko tijelo lokalne samouprave.⁹¹

3.1.11 POREZ NA KORIŠTENJE JAVNIH POVRŠINA

“Porezni obveznik je svaka pravna ili fizička osoba koja koristi javne površine. Odluku o tome što se smatra javnom površinom propisuje predstavničko tijelo lokalne samouprave. Visinu, način i uvjete također propisuje predstavničko tijelo lokalne samouprave.”⁹²

3.1.12 POREZ NA PROMET NEKRETNINA

Porez na promet nekretnina plaća se po stopi od 3%, plaća ga stjecatelj vlasništva nekretnine u Republici Hrvatskoj kada na stjecanje ne plaća porez na dodanu vrijednost. “Porezna osnovica je tržišna vrijednost nekretnine u trenutku nastanka porezne obveze. Tržišna vrijednost nekretnine je cijena nekretnine koja se postiže ili se može postići na tržištu u trenutku nastanka porezne obveze, Predmet oporezivanja je promet nekretninama. Prometom nekretnina ne smatra se stjecanje nekretnina, na koje se plaća porez na dodanu vrijednost.”⁹³

⁹¹ Zakon o lokalnim porezima // Centar za vozila Hrvatske, čl. 25, 26. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/gradani/propisi-i-upute/zakoni/zakon-o-lokalnim-porezima/> (19. veljače 2021.)

⁹² Porez na korištenje javnih površina // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_koristenje_javnih_povrsine.aspx (19. veljače 2021.)

⁹³ Porez na promet nekretnina // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_promet_nekretnine.aspx (19. veljače 2021.)

3.1.13 POREZ NA DOHODAK

Porezni obveznik poreza na dohodak je fizička osoba koja ostvaruje dohodak ili nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka što ga je ostavitelj ostvario do svoje smrti.

Tablica 1 Stope poreza na dohodak

Vrsta dohotka	Porezna stopa
Drugi dohodak	20%
Dohodak od najma (zakupa)	10%
Dohodak od imovinskih prava	20%
Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava	20%
Dohodak od kapitala po osnovi kamata	10%
Dohodak od kapitala po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluga	30%
Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka	10%
Dohodak od kapitala po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica	20%
Dohodak od kapitala po osnovi dividendi i udjela u dobitku	10%
Drugog dohotka po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena	60%

Izvor: Vlastita izrada autora prema https://www.rrif.hr/objavljene_su_izmjene_poreznih_zakona-1841-vijest/ (19. veljače 2021.)

“Izvori dohotka su: dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala, drugi dohodak.”⁹⁴ Stopa za porez na dohodak iznosi 20% do 360.000,00 kn godišnje, odnosno 30.000,00 kn mjesečno, 30% za iznose veće od 360.000,00 kn godišnje, odnosno iznad 30.000,00 kn mjesečno. U tablici 1, prikazane su ostale stope za porez

⁹⁴ Porez na dohodak // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx (19. veljače 2021.)

na dohodak. Porezna osnovica je ustvari dohodak koji se odnosi na razliku primitaka i izdataka u istom poreznom razdoblju. Oporezivanje dohotka vrši se primjenom načela blagajne. Primitci su sva dobra koja su poreznom obvezniku pritekla u poreznom razdoblju. Izdaci su svi odljevi dobara s novčanom vrijednosti izvršeni u svrhu primitaka. “Godišnju osnovicu poreza na dohodak čini ukupan iznos dohotka od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti i drugog dohotka koji se smatra konačnim, a umanjen za osobni odbitak rezidentu za svaki mjesec za koji se utvrđuje porez na dohodak, a nerezidentu za osnovni osobni odbitak za mjesec u kojima ostvaruje dohodak u inozemstvu.”⁹⁵

3.2 POREZ NA DOBITKE OD IGARA NA SREĆU I NAKNADE NA PRIREĐIVANJE IGARA NA SREĆU

Prema kriteriju pokazatelja pripadnosti poreznih prihoda mora se pažnja posvetiti porezima na dobitke od igara u koje spadaju lutrijske igre, igre u casinima, igre klađenja i igre na sreću na automatima. Za svaku od navedenih stavki priređivač igara je dužan platiti određeni iznos naknade koji ovisi o mnogim faktorima koje će se detaljnije navesti u daljnjem tekstu.

3.2.1 LUTRIJSKE IGRE

Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara na sreću iznosi 10% od osnovice. Obveznikom se smatra svaki priređivač lutrijske igre dok osnovica naknade ovisi o ukupnoj vrijednosti prodanih srećki odnosno ukupnoj vrijednosti primljenih uplata za pojedine igre. Ako ste dobitnik neke od lutrijskih nagrada morat ćete platiti 10%, 15% ili 30% poreza, ovisno o dobitku koji ste dobili. Ako ste osvojili dobitak između 750,00 – 10.000,00 kn morat ćete platiti porez u iznosi od 10%, na iznose od 10.000,00 kn do 30.000,00 kn plaća se porez u vrijednosti

⁹⁵ Porez na dohodak // Središnji državni portal (9.2.2021.) Dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/financije-i-porezi/porezi-i-prijava-poreza/porez-na-dohodak/430> (19. veljače 2021.)

od 15%. Ako Vaš dobitak iznosi iznad 30.000,00 kn do 500.000,00 kn stopa poreza je 20% na tržišnu vrijednost stvari, dok je na iznose iznad 500.000,00 kn stopa 30%.⁹⁶

3.2.2 IGRE U CASINIMA I IGRE KLAĐENJA I IGRE NA SREĆU

Iznos naknade za priređivače igara na sreću dijeli se na mjesečne i godišnje. „Osnovica mjesečne naknade ovisi o zbroju dnevnih obračuna svih stolova (15%), zbroju dnevnih obračuna svih automata (15%), postotka uplate koji priređivač od svih igrača kod igara koje igrači igraju jedan protiv drugoga (15%) i postotka uplate koji priređivač zadržava od svih sudionika turnira (25%).“⁹⁷ Godišnja naknada se mora platiti za priređivanje casino igara putem interaktivnih prodajnih kanala on-line igranja (500.000,00 kn) kao i za priređivanje igara na sreću u kasinima (500.000,00 kn). Priređivač klađenja dužan je platiti 5% mjesečne naknade od osnovice, kao i 1.000,000,00 kn kao godišnju naknadu za priređivanje klađenja putem uplatnih mjesta i samoposlužnih terminala. Iznos godišnje naknade za on-line igranja iznosi 3.000.000,00 kn.⁹⁸

3.2.3 IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA I NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE PRIGODNIH JEDNOKRATNIH IGARA NA SREĆU

Godišnja naknada za priređivanje igara na sreću putem automata iznosi 10.000,00 kn po automatu, 40.000,00 kn za roulette koji imaju do šest sjedećih mjesta i 50.000,00 kn za roulette s više od šest sjedećih mjesta, mjesečna naknada iznosi 25% od osnovice koja je zbroj dnevnih obračuna svih istovrsnih automata za igre na sreću. „Stopa poreza za jednokratne igre na sreću

⁹⁶ Jančiev, Z., Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Institut za javne financije. Zagreb. str 276

⁹⁷ Jančiev, Z., Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Institut za javne financije. Zagreb. str 278

⁹⁸ Jančiev, Z., Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Institut za javne financije. Zagreb. str 278

iznosi 5% te obvezu plaćanja snosi priređivač, dok osnovica iznosi broj svih ukupnih uplata za jednokratnu igru.”⁹⁹

3.2.4 NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE NAGRADNIH IGARA

Pod ovu skupinu naknada spada propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist Hrvatskog crvenog križa. “Od utvrđene vrijednosti fonda nagradnih igara priređivači plaćaju naknadu u iznosu od 5% u korist Hrvatskog crvenog križa. Ako nagradni fond u vrijednosti većoj od 5.000,00 kuna nakon završetka nagradne igre nije podijeljen priređivač ga je dužan prodati najavom natječaju, a sredstva ostvarena prodajom uplatiti u državni proračun u roku od 90 dana od dana isteka roka za podizanje nagrada. Iznimno, ova odredba ne odnosi se na nagrade kojima je istek određenog roka vrijednost postala ništava.”¹⁰⁰

⁹⁹ Jančiev, Z., Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Institut za javne financije. Zagreb. str 286

¹⁰⁰ Propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist hrvatskog crvenog križa // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/uplata_crveni_kriz.aspx (28. veljače 2021.)

4 POREZNA UPRAVA

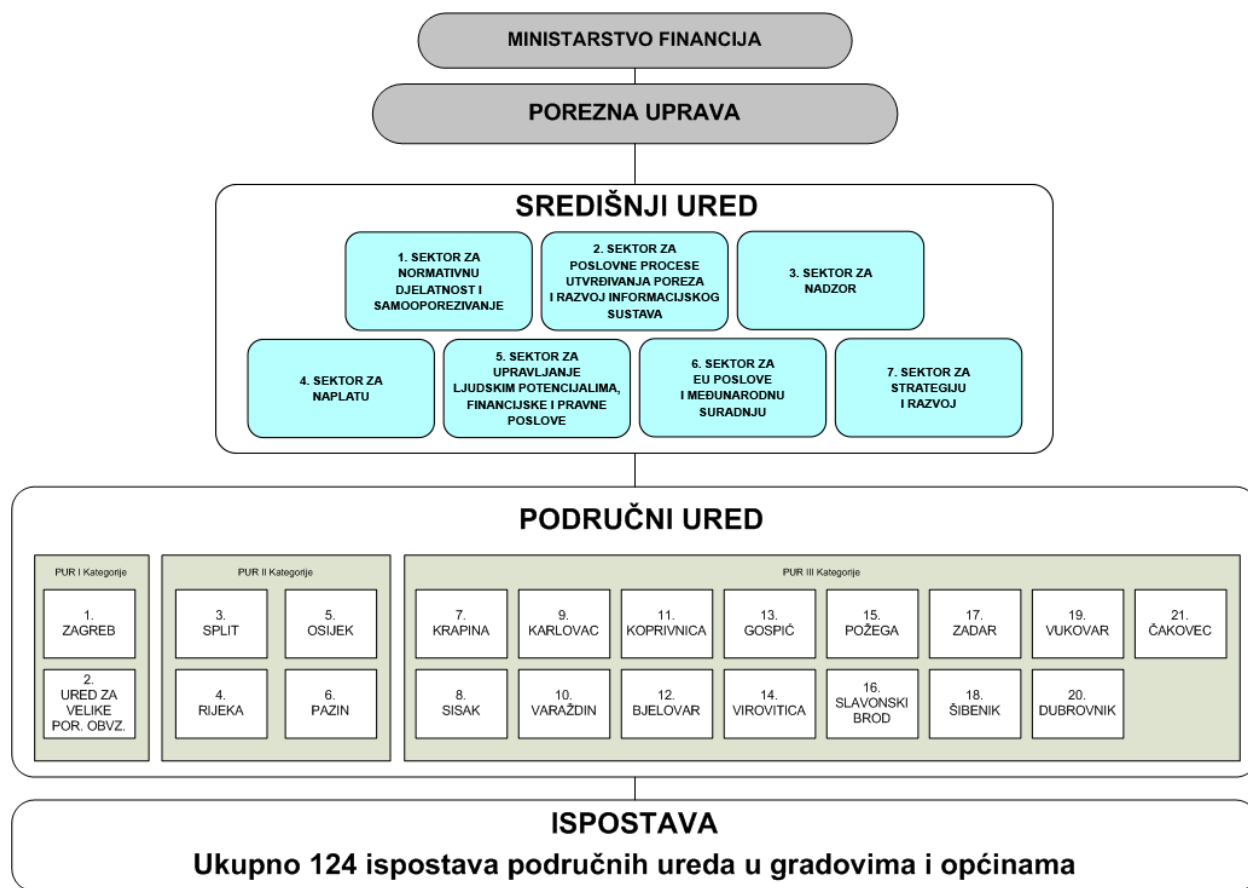
“Porezna uprava je jedinstvena i samostalna upravna organizacija u sastavu Ministarstva čija je temeljna zadaća primjena i nadzor primjene poreznih propisa i propisa o prikupljanju doprinosa. Porezna uprava djeluje pod nazivom: Ministarstvo financija, Porezna uprava.”¹⁰¹ Neke od zadaća porezne uprave su prikupljanje, evidentiranje, obrađivanje i provjere bitne za utvrđivanje porezne osnovice i naplate poreza, doprinosa i drugih javnih davanja, uspostavljanje i razvijanje servisa te informiranje i educiranje poreznih obveznika radi lakšeg ostvarivanja prava i ispunjena obveza. Porezna uprava također sklapa sporazume o transfernim cijenama, sporazume o dobrovoljnom ispunjavanju poreznih obveza, utvrđuje porezne obveze, doprinose i druga javna davanja. Zaslužna je za organizaciju, praćenje i naplatu poreza, doprinosa i drugih javnih davanja, suzbijanje prijevara, vodi prekršajne postupke. Obavlja i druge poslove koji su joj stavljeni u nadležnost prema propisima kao i međuinstitucionalno surađivanje s javnopravnim tijelima koja vode službene evidencije.¹⁰²

Sjedište porezne uprave je u Zagrebu, a ona se dijeli na središnji ured, područni ured te ispostave područnih ureda. Ravnatelj porezne uprave je državni dužnosnik, a službenici su oni članovi uprave koji su zaduženi za obavljanje poslovnog nadzora.¹⁰³

¹⁰¹ O nama // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/zadatak.aspx (17.2.2021.)

¹⁰² O nama // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/zadatak.aspx (17.2.2021.)

¹⁰³ Bogovac, J. (2015). Javne financije. Dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf (7. ožujka 2021.) str 11

Slika 1. Organizacijska shema porezne uprave

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/>

Na slici 1 prikazana je hijerarhija porezne uprave, ona odgovara Ministarstvu financija, dok se samo porezna uprave dijeli na središnji ured koji se dijeli u područne urede koji su raspoređeni po gradovima Republike Hrvatske: “Zagreb, Split, Osijek, Rijeka, Pazin, Krapina, Karlovac, Koprivnica, Gospić, Požega, Zadar, Vukovar, Čakovec, Rijeka, Pazin, Sisak, Varaždin, Bjelovar, Virovitica, Slavonski brod, Šibenik, Dubrovnik.”¹⁰⁴ Uz područne urede postoje još 124 ispostave u gradovima i općinama. Središnji ured se sastoji od više različitih sektora.

¹⁰⁴ O nama // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/organizacija.aspx (28. veljače 2021.)

4.1 USTROJSTVO SREDIŠNJEG UREDA

Slijedi prikaz:ustrojstva središnjeg ureda koji se sastoji od sedam sektora:

“Sektor za normativnu djelatnost i samooporezivanje se sastoji od 101 službenika i deset različitih službi:

1. služba za porez na dodanu vrijednost,
2. služba za porez na dobit, dohodak i doprinose
3. služba za kontrolu samooporezivanje,
4. služba za osobni identifikacijski broj, fiskalizaciju, lokalne poreze i ostala javna davanja
5. služba za opći porezni zakon, porezni postupak, nekretnine i prekršaje
6. služba za servis poreznim obveznicima
7. služba za elektroničke servise i publikacije
8. pozivni centar
9. služba za igre na sreću
10. služba za zabavne i nagradne igre

Sektor za poslovne procese utvrđivanja poreza i razvoj informacijskog sustava sastoji se od 72 službenika i osam različitih službi:

1. služba za utvrđivanje poreza
2. služba za porezne evidencije
3. služba za porezni statistiku i izvješćivanje
4. služba za register i druge opće podatke
5. služba za postupke, evidencije i statistike sustava osobnog identifikacijskog broja
6. služba ta održavanje i unaprjeđenje rada sustava
7. služba za razvoj i implementaciju poslovnih rješenja
8. služba za uvođenje u rad i pomoć korisnicima

Sektor za nadzor sastoji se od 50 službenika i šest služba:

1. služba za razvoj, analizu rizika, planinarenje i izvješćivanje
2. služba za nadzor poreza na dodanu vrijednost
3. služba za nadzor poreza na dohodak i doprinose
4. služba za nadzor poreza na dobit i računovodstva

5. služba za borbu protiv prijevara u PDV-u
6. služba za otkrivanje porezno kaznenih djela

Sektor za naplatu sastoji se od 42 službenika i četiri službe:

1. služba za naplatu
2. služba za ovrhu
3. služba za stečajne i likvidacije
4. služba za usklađivanje i ujednačavanje rada ovršnog postupka

Sektor za upravljanje ljudskim potencijalima, financije i pravne poslove sastoji se od 82 službenika i šest službi:

1. služba za planiranje i upravljanje ljudskim potencijalima
2. služba za razvoj i stručno usavršavanje ljudskih potencijala
3. služba za opće poslove
4. služba za pravne poslove, služba za računovodstvene poslove
5. služba za javnu nabavu

Sektor za EU poslove i međunarodnu suradnju sastoji se od 26 službenika i tri službe:

1. Služba za europske poslove
2. Služba za međunarodnu razmjenu informacija
3. Služba za izbjegavanje dvostrukog oporezivanja

Sektor za razvoj i strategiju sastoji se od 55 službenika i šest službi:

1. služba za strateško planiranje i organizaciju
2. služba za upravljanje programima i promjenama
3. služba za upravljanje rizicima
4. služba za praćenje učinkovitosti služba za prethodnu kontrolu
5. služba za naknadnu kontrolu”¹⁰⁵

¹⁰⁵ Organizacijska shema središnjeg ureda // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/Organizacijska-shema-Sredi%C5%A1njeg-ureda-Porezne-uprave.aspx (15. ožujka 2021.)

4.2 IZBJEGAVANJE I UTAJA POREZA

Izbjegavanjem poreza smatra se korištenje svih mogućnosti smanjenja poreza koje pruža zakon. U mnogim državama kao i u našoj postoje mnogobrojni porezni savjetnici kojima je jedini posao i cilj pronalazak rupa u poreznim zakonima kako bi svojim klijentima omogućili plaćanje što manje poreza. Odnos između savjetnika i nadležnih tijela za suzbijanje poreznih prevara funkcionira tako da savjetnici pronađu rupu u zakonu kako bi zaobišli ili smanjili poreznu obvezu, a država to shvati i ispravi navedeni propust, međutim savjetnici u tom slučaju opet pronalaze načine kako bi izbjegli plaćanje poreza. Jedan od primjera koji savjetnici predlažu svojim klijentima je da ako žele izbjegnuti porez i oporezivanje njihova dohotka dio svoje imovine prenesu na svoju djecu. U nekim zemljama ljudi žive u skladnim obiteljskim zajednicama, ali razmatraju opciju rastave kako bi majke dobile sve naknade koje idu uz kategoriju samohrane majke kao i alimentaciju od supruga jer se ona ne oporezuje.¹⁰⁶

Utaja poreza je također jako poznat pojam u poreznom svijetu. Utaje poreza većemo daleko za prošlost kada su sami porezi i nastali. "Grčki filozof Platon tvrdio je: "U državi u kojoj postoji porez na dohodak častan će čovjek platiti veći porez od nečasnog čovjeka, iako su ostvarili isti dohodak."¹⁰⁷ Utaja poreza je praksa koja je postala uobičajena u svim slučajevima društva. Ljudi su više nego ikada upoznati s utajama poreza zbog medija koji prate slučajeve utaje i eksponiraju ih u javnosti. Postoje različiti načini utaje poreza, a neki od njih su dvostruko vođenje knjiga, rad na crno, trampa kao oblik razmjene među ljudima, malverzacije plaćanja roba plaćanjem u gotovini, a ne preko platnog prometa. U Hrvatskoj su prisutne različite malverzacije, a neki od češćih slučajeva su:¹⁰⁸

- a) "neisplata poreza
- b) nezakonito izdavanje računa ili neizdavanje računa
- c) iskorištavanje poreznih olakšica
- d) malverzacije kod podnošenja godišnjeg poreznog izvješća

¹⁰⁶ Kesner – Škreb, M. (n.d.). Izbjegavanje i utaja poreza. Dostupno na: <https://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/oporezivanje/305/izbjegavanje-i-utaja-poreza/306/> (28. veljače 2021.)

¹⁰⁷ Kesner – Škreb, M. (n.d.). Izbjegavanje i utaja poreza. Dostupno na: <https://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/oporezivanje/305/izbjegavanje-i-utaja-poreza/306/> (10. ožujka 2021.)

¹⁰⁸ Kesner – Škreb, M. (n.d.). Izbjegavanje i utaja poreza. Dostupno na: <https://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/oporezivanje/305/izbjegavanje-i-utaja-poreza/306/> (10. ožujka 2021.)

- e) netočno određena porezna osnovica
- f) netočno obračunavanje poreza
- g) sprječavanje poreznih službenika u obavljanju nadzora
- h) neobavljanje inventure”

Granica između ova dva pojma je veoma tanka, izbjegavanje plaćanja poreza lako može prijeći u stanje porezne utaje. Siva ekonomija je veliki problem u svim državama svijeta zato države ulažu velike napore kako bi održavala kontrolu u tom području.¹⁰⁹

Prema podacima u Republici Hrvatskoj se godišnje utaji više milijardi kuna poreza. Najpoznatije utaje poreza u Republici Hrvatskoj su vezane za firmu Agrokor i nogometni klub Dinamo. Smatra se da je Agrokor u periodu od 2017. godine utajio preko 900 milijuna kuna poreza.

¹⁰⁹ Kesner – Škreb, M. (n.d.). Izbjegavanje i utaja poreza. Dostupno na: <https://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/oporezivanje/305/izbjegavanje-i-utaja-poreza/306/> (10. ožujka 2021.)

5 ZAKLJUČAK

Porezi su prisutni među nama od samog našeg nastanka, ne postoji gotovo nijedna civilizacija na svijetu koja nije ubirala porez. Porez se razlikuje od države do država i na svijetu ne postoje dva identična porezna sustava. Svi moramo plaćati poreze jer su oni prihodi države, prikupljaju se po principu prisile.

Porezni sustav u našoj zemlji je suvremeni sustav usklađen sa smjernicama Europske unije od trenutka kada smo postali jedna od mnogobrojnih članica. Zbog stanja u državi početkom 90-tih godina prošlog stoljeća, odnosno rata i raspada Jugoslavije reforma poreznog sustava je nastupila relativno kasno.

Postoje razne vrste podijele poreza, najjednostavnije ih je podijeliti na izravne ili direktne poreze i neizravne ili indirektno. Izravni porezi odnose se na osobe koje su dužne podmiriti svoju obvezu, za razliku od neizravnih poreza u koje ubrajamo porez na dohodak, porez na imovinu i mnoge druge.

Najvažniji javni prihodi su porezi, trošarine, doprinosi, prodaja državne imovine, dobit javnih poduzeća, vlasništvo nad kapitalom, emisijska dobit, potpore, javni dug i naknade. Neki državni fondovi kao naprimjer zdravstveni financiraju se iz doprinosa. Sukladno tome bitno je naglasiti da su javni prihodi tekući i redoviti prihod države.

Postoje mnoge vrste poreza i njihova podjela je veoma opširna. U ovom radu smo poreze podijelili na subjekte i objektne, sintetičke i analitičke, reparticijske i kvotne, fundirane i nefundirane, katastarske i tarifne, opće i namjenske, redovne i izvanredne, osnovne i dopunske, i posljednje odnosno posredne i neposredne. Porezni sustav u Hrvatskoj također razlikujemo prema dva kriterija, odnosno kriteriju pokazatelja snage i pripadnosti poreznih prihoda.

Porez na dodanu vrijednost odnosno PDV prihod je državnog proračuna naše zemlje i kao takav njegova stopa poreza može iznositi 13%, 25% i 5% ovisno o tome što se oporezuje. Svima je najpoznatija stopa od 25% i mnogi ljudi nisu upoznati s činjenicom da postoje i manje stope. Ukoliko kupimo novine ili naprimjer kruh porez na njih će iznositi 5 % isto kao i na časopise ili knjige. Ukoliko kupujemo jaja, svježe voće, hranu za kućne ljubimce ili svježu ribu

dužni smo platiti porez od 13%. Usluge kao što su bolnička njega, poštanska usluga, usluga dentalnog tehničara, privatna nastava, usluge u kulturi i mnoge druge spadaju u skupini oslobođenu od plaćanja PDV-a.

Veliku ulogu u regulaciji svega navedenog u ovom radu ima Porezna uprava čiji je zadatak primjena i nadzor svih propisa vezanih za ovu temu. Porezna uprava je dio Ministarstva financija i ona se dijeli na središnji ured koji se sastoji od sedam sektora, područni ured točnije dvadeset područnih ureda raspoređenih po gradovima i 124 ispostave područnih ureda u gradovima i općinama.

6 IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Dorian Vragović

Matični broj studenta: 130 - 12

Naslov rada: Porezni sustav u Republici Hrvatskoj

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

7 POPIS LITERATURE

7.1 KNJIGE I ČLANCI

1. (1995). *Ekonomski leksikon*. LZ Miroslav Krleža i Masmedija. Zagreb.
2. Jelčić, B. (2001): *Javne financije*. RRIF. Zagreb.
3. Vukićević, M., Odbašić, S. (2011). *Osnove financija*. VPSU Zaprešić.
4. Jelčić, B. (2011). *Porezi opći dio*. Visoka poslovna škola Libertas. Zagreb.
5. Jančiev, Z., Supić, J. (2016). *Hrvatski porezni sustav*. Institut za javne financije. Zagreb.

7.2 INTERNETSKI IZVORI

1. Bogovac, J. (2015). *Javne financije*. Dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf (28.3.2021.)
2. Ciljevi oporezivanja // RRIF, 2004. Dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-6944/> (20.02.2021.)
3. Kesner – Škreb, M. (n.d.). *Izbjegavanje i utaja poreza*. Dostupno na: <https://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/oporezivanje/305/izbjegavanje-i-utaja-poreza/306/> (28.2.2021.)
4. Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_02_11_208.html (28.2.2021.)
5. O nama // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/organizacija.aspx (28.2.2021.)
6. O nama // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/zadatak.aspx (17.2.2021.)
7. Objavljene su izmjene poreznih zakona // RRIF. Dostupno na: <https://www.rrif.hr/objavljene-su-izmjene-poreznih-zakona-1841-vijest/> (15.2.2021.)

8. Opći porezni zakon // Narodne novine, 2016. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2519.html (23.2.2021.)
9. Organizacijska shema središnjeg ureda // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_o_nama/Stranice/Organizacijska-shema-Sredi%C5%A1njeg-ureda-Porezne-uprave.aspx (28.2.2021.)
10. Porez na dobit // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (28.3.2021.)
11. Porez na dohodak // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx (15.2.2021.)
12. Porez na dohodak // Središnji državni portal (9.2.2021.) Dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/financije-i-porezi/porezi-i-prijava-poreza/porez-na-dohodak/430> (15.2.2021.)
13. Porez na nasljedstva i darove // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_nasljedstva_darovi.aspx (15.2.2021.)
14. Porez na promet nekretnina // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_promet_nekretnine.aspx (15.2.2021.)
15. Porezi // Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530> (12.3.2021.)
16. Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx (15.2.2021.)
17. Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx (15.2.2021.)

18. Posebni porezi i trošarine // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=gru5 (23.2.2021.)
19. Propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist hrvatskog crvenog križa // Ministarstvo financija – Porezna uprava. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/uplata_crveni_kriz.aspx (16.2.2021.)
20. Zakon o lokalnim porezima // Centar za vozila Hrvatske. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/gradani/propisi-i-upute/zakoni/zakon-o-lokalnim-porezima/> (15.2.2021.)
21. Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 99/13, 143/14, 115/116,106/18 // Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (23.2.2021.)
22. Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića // Ministarstvo financija – Porezna uprava (2020). Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1464 (23.2.2021.)
23. Zakon o posebnom porezu na motorna vozila, NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17, 121/19// Zakon.hr (2021). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/561/Zakon-o-posebnom-porezu-na-motorna-vozila> (23.2.2021.)

8 POPIS SLIKA I TABLICA

8.1 POPIS SLIKA

Slika 1. Organizacijska shema porezne uprave.....	31
---	----

8.2 POPIS TABLICA

Tablica 1 Stope poreza na dohodak	26
---	----

ŽIVOTOPIS

► Dorian Vragović

Bjelolasička 2, 10000 Zagreb
mob.: +385959190688
e-mail: dvragovic91@hotmail.com

Obrazovanje

- **Veleučilište Baltazar, Zaprešić** (2014-danas)
- **XIII. gimnazija Zagreb** (2007-2011)

Radno iskustvo

- **Dostavljač i skladištar** (lipanj 2020 – danas)
Algo Merkator d.o.o. (Zagreb)
Dostava robe u trgovine i restorane, vozač, rad u skladištu
- **Rad u računovodstvu** (2016 –2018)
Muller (Zagreb)
Knjiženje računa, arhiviranje dokumenata, skladištenje
- **Rad u pogonu** (2013 –2014)
Znanje d.o.o. (Zagreb)
Skladištenje knjiga, deklariranje i pakiranje proizvoda

➤ **Dostavljač hrane (2010 –2011)**

Mulino (Zagreb)

Automobilska dostava hrane

➤ **skladištar (2009 –2010)**

Schenker d.o.o. (Zagreb)

Utovar/istovar iz kamiona, deklariranje i pakiranje proizvoda

Kompetencije

- 12 godina vozačkog iskustva na duže relacije po Hrvatskoj i inozemstvu
- Iskustvo u administraciji
- Iskustvo terenskog rada

Dodatna znanja i vještine

- Vozačka dozvola B kategorije
- Strani jezici: engleski
- Rad na računalu (osnovno)